

Motion till riksdagen 2009/10:U339

av Urban Ahlin m.fl. (s)

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag	Anslags- förändring
1:1 Biståndsverksamhet	24 684 836	- 5 000
- <i>Nej till kapitaltillskott till Swedfund</i>		-100 000
- <i>Ökade resurser till UNDP</i>		21 000
- <i>Ökade resurser till UNFPA</i>		27 000
- <i>Ökade resurser till civila samhällsorganisationer</i>		40 000
- <i>Ökade resurser till konflikthantering och fredsarbete</i>		7 000
1:4 Folke Bernadotteakademin	47 467	+3 000
1:6 Institutet för utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete	21 008	+2 000
Summa	27 019 445	0

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att analysera Riksrevisionens granskning och rekommendationer avseende Swedfund International AB innan ytterligare kapitaltillskott ges.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en redovisning där det framgår huruvida medel som avräknats från biståndsramen, men inom Dacs regelverk, möter de målsättningar och krav som finns i övrigt för att biståndet ska ge resultat och bidra till fattigdomsbekämpningen i världen.

Fel! Okänt namn på

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om överföring av biståndsmedel till utgiftsområde 6.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konflikthantering, medling och fredsarbete.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitetsförstärkning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om multilateralt bistånd.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bistånd genom det civila samhällets organisationer.

Motivering

Swedfund: Swedfund International AB är ett statligt ägt bolag som arbetar med riskkapital och kompetens för investeringar i utvecklingsländer. Socialdemokraterna ser positivt på denna verksamhet, ekonomisk tillväxt är en grundläggande del av fattigdomsbekämpningen. Att främja tillväxt och jobb är mycket viktigt, inte minst mot bakgrund av den ekonomiska krisen som drabbar utvecklingsländerna hårt, bland annat genom minskade investeringar från utlandet.

Men vi ser också allvarligt på den kritik som riktats mot Swedfund, senast av Riksrevisionen vars kritik handlar om att Swedfund investerat i fonder med säte i skatteparadis, att utvecklingseffekten av investeringarna som gjorts i utvecklingsländerna inte följs upp tillräckligt väl och att utvecklingsmålet ofta har fått stå tillbaka för lönsamhetskrav samt att det saknas strategi för bolaget och de kapitaltillskott som gjorts. De krav på resultat och effektivitet som ställs på övrigt bistånd ska självklart ställas också på Swedfunds verksamhet. Riksrevisionen menar bland annat att inga finansiella analyser gjorts om bolagets reella kapitalbehov inför de tillskott som redan är beslutade tidigare under året. I budgetpropositionen skriver regeringen att man har inlett en prövning av Swedfunds långsiktiga kapitalbehov. Vi menar att en sådan analys bör genomföras innan ytterligare kapitaltillskott sker. Därför säger vi nej till det kapitaltillskott om 100 000 000 kronor som föreslås i budgetpropositionen.

Avräkningar från biståndsramen: Regeringen har i budget efter budget urholkat biståndet underifrån genom avräkningar från biståndsramen till skuldavskrivningar. I exempelvis budgeten för 2008 avräknade regeringen 500 miljoner kronor från biståndet för att betala av gamla skulder. I verkligheten var dock den faktiska siffran som Exportkreditnämnden använde för att slutgiltigt skriva av skulder betydligt lägre, 287 miljoner. Resterande 213 miljoner var en luftsiffra som direkt dränerar biståndet. Det kan vara rimligt att från biståndsramen räkna av skuldavskrivningar, men det ska i sådant fall ske krona för faktisk krona utan luft. Socialdemokraterna vill principiellt avvisa sådana uppblåsta avräkningar från biståndsramen, i likhet med vår budgetmotion för 2008.

Vi konstaterar vidare att regeringen fortsätter ligga på en mycket hög nivå när det gäller avräkningar från biståndet, för 2010 handlar det om 14 %, vilket utgör en oroande och stigande trend.

De avräkningar som görs och som sker inom det internationella regelverket för biståndet motsätter vi oss inte, med undantag för de uppblåsta skuldskrivningarna, men vi kräver att regeringen återkommer med en redovisning där det framgår huruvida dessa medel möter målsättningar och krav som i övrigt finns för att biståndet ska ge resultat och bidra till fattigdomsbekämpningen i världen.

Överföring till utgiftsområde 6: Sedan förra året överför regeringen 115 miljoner kronor (avseende vad som tidigare varit Räddningsverkets internationella insatser på området humanitärt bistånd) till utgiftsområde 6 för insatser av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, som hanterar denna verksamhet efter myndighetssammanslagningen. Vi motsätter oss principiellt sådana överföringar eftersom vi anser att biståndsmedel bör hanteras via biståndsanslaget såsom tidigare varit fallet. Det är en viktig princip att inte blanda biståndsmedel med andra anslag. Att hantera dem över försvarsbudgeten är något som också OECD/Dac har varnat Sverige för.

Konflikthantering, medling och fredsarbete: Konflikter och krig för med sig katastrofala följder både för enskilda människor och som ett hinder för utveckling och kamp mot fattigdom. Fred och säkerhet är en förutsättning för utveckling samtidigt som utvecklingsarbetet bidrar till att stärka säkerheten.

Den rådande finanskrisen riskerar också att ge upphov till ökad social oro, och hårdnande villkor kan leda till konflikter, särskilt i utsatta länder med svaga samhällsstrukturer.

Sverige har genom sin utrikes- och utvecklingspolitik över tiden byggt upp en stor trovärdighet. Många gånger över åren har Sveriges roll efterfrågats i olika sammanhang men vi har vare sig haft resurser, organisation eller kunskap att ta oss an flera av de uppgifter vi ombetts att bistå i. Vi socialdemokrater vill stärka arbetet för fred och säkerhet och göra en särskild satsning på medling, konflikthantering och förebyggande fredsarbete. Sverige ska vara en stark röst i världen för fred och vara en viktig aktör i fredsarbete och konflikthantering.

Därför vill vi bygga upp ytterligare kapacitet inom detta område, både på UD och genom att stärka arbetet på Folke Bernadotteakademien, exempelvis med utbildning av personal för olika konflikthanteringsinsatser. Under 2010 tillför vi 7 000 000 kronor till freds- och konflikthanteringsarbete inom anslag 1:1 och 3 000 000 kronor till anslag 1:4 utöver regeringens förslag.

Kvalitetsförstärkning: Vi förespråkar en ambitiös utvecklingspolitik, vilket är viktigt inte minst i en tid då klimat- och livsmedelskriser och ekonomiska kriser drabbar de redan utsatta hårdast.

Socialdemokraterna beklagar den snedvridna bild av svenskt utvecklingsarbete som ibland målas upp där kvantitet sägs stå i motsatsförhållande till kvalitet och där strategisk styrning och resultatorienterat tänkande är något nytt sedan regeringsskiftet. Den borgerliga regeringen tog över en internationellt mycket respekterad biståndspolitik. Den har hållit god kvalitet, åstad-

Fel! Okänt namn på

kommit resultat och gett Sverige möjlighet att göra sin röst hörd vid förhandlingsborden i de tunga internationella organisationerna.

Självklart ska stor möda ägnas åt kontroll, revision och utvärdering av hur biståndsmedel används och om de når målen. Utvecklingssamarbetet ska präglas av höga ambitioner för effektivitet, kvalitet och måluppfyllelse. Därför välkomnar vi granskning och redovisning av hur biståndet uppfyller de mål vi satt upp. Men det är svårt att mäta resultat av utvecklingssamarbete och sambanden är inte alltid lätta att se. Därför vill vi utveckla metoderna för granskning och utvärdering och se till att lärdomarna omsätts i praktik.

Utvecklingspolitiken är betjänt av en saklig och korrekt debatt där utvärdering och analys bidrar till förbättrade strategier som driver politiken ytterligare framåt. Därför anser Socialdemokraterna det angeläget att utvärderingsmyndigheten Sadev, som inrättades i januari 2006, får ökade resurser och att dess kapacitet successivt ska öka under de kommande åren. Under 2010 tillför vi 2 000 000 kronor till anslag 1:6 i detta syfte utöver regeringens förslag.

För att öka tydligheten i biståndspolitikerna vill vi införa ett nytt sätt att redovisa bistånd. Den moderatledda regeringen har gång på gång urholkat biståndet genom avräkningar från biståndsramen till skuldavskrivningar med rena luftsiffror. Även om också denna sorts avräkning är tillåten enligt Dac-reglerna (OECD:s biståndskommitté som bestämmer reglerna för vad som räknas till bistånd) vill vi att sådana åtgärder enkelt ska kunna utläsas ur redovisningen.

Multilateralt bistånd: Det multilaterala biståndet uppgår till cirka hälften av svenskt utvecklingssamarbete. Under den förra mandatperioden initierade vi i riksdagens utrikesutskott en granskning av det multilaterala biståndet, en förhållandevis okänd men stor del av den svenska biståndspolitikerna. Då framkom brister i den strategiska styrningen av det multilaterala biståndet liksom i redovisningen. Det är bra att regeringen nu arbetar med en mer strategisk styrning av också denna biståndsform.

Med den neddragning som följt av BNI-minskningen minskar också en del av svenskt stöd till vissa FN-organ. Vi anser att UNDP som bedriver en mycket viktig verksamhet inte bör få fullt så stor neddragning av anslaget då det redan fått minskade anslag under flera års tid. Också UNFPA bedriver en verksamhet som är mycket viktig bland annat för jämställdhet, kvinnors rättigheter, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, och uppfyllandet av millenniemål om minskad mödradödlighet. Det är viktigt att Sveriges stöd till denna sektor är fortsatt starkt.

Under 2010 tillför vi därför 21 000 000 kronor till UNDP och till UNFPA 27 000 000 kronor under 2010 utöver regeringens förslag.

Utvecklingssamarbete genom det civila samhällets organisationer: I takt med att svenskt bistånd ökat på senare år är det viktigt och rimligt att förbättra återkopplingen till svenska folket om utvecklingspolitikernas mål och resultat. För oss är det viktigt att det finns en stark förankring för biståndet hos svenska folket. Vi vill därför göra en satsning på att ta fram metoder för att ge återkoppling till svenska folket på hur skattefinansierat bistånd används. En viktig faktor i relation till svenska folket är det civila samhällets organisationer. De står bara för en del av biståndsbudgeten men de spelar en viktig roll

såväl i utvecklingsländerna som i relation till svenska folket när det gäller informationsverksamhet om biståndet. För oss är det viktigt med en mångfald av röster och aktörer i utvecklingssamarbetet.

Vidare undantogs det civila samhällets organisationer, också kallat folkrörelsebiståndet, från de senaste årens ökning av biståndet och det handlar om en på många sätt unik verksamhet med kontakter som är svåra att skapa annars. Dessa organisationers verksamhet spelar en viktig roll i demokratiprocesser. Det civila samhällets medverkan i det internationella utvecklingssamarbetet gör det också möjligt för Sverige att stärka det civila samhällets roll i utvecklingsländerna, något som är grundläggande för ett samhälles demokratiska utveckling.

I budgetpropositionen föreslås en viss minskning av anslaget till det civila samhällets organisationer och av informationsanslaget. Vi tillför viss förstärkning till anslaget för dessa organisationers arbete med 40 000 000 kronor.

Sveriges representation i världen: Socialdemokraterna vill investera i en kompetent utrikesförvaltning. Sveriges representation utomlands är en vital fråga för vår utrikes-, bistånds- och näringspolitik. Vi måste ha en väl rustad utrikesförvaltning både på Utrikesdepartementet i Stockholm och på plats ute i världen för att kunna förstå politiska, ekonomiska och kulturella trender och för att kunna upprätthålla relationer som ligger till grund för samarbete på en mängd viktiga områden. Vi vill slå vakt om UD:s möjligheter att såväl behålla som nyrekrytera kompetent personal.

Regeringen saknar en genomtänkt strategi och vi vill, eftersom detta är en fråga av nationellt intresse, söka breda lösningar och överenskommelser. Vi menar att den enmansutredning som Carl Bildt nyligen tillsatte inte motsvarar de krav vi ställt på en bred översyn gällande Sveriges internationella närvaro i form av ambassader och konsulat i världen.

De ekonomiska problemen på UD har funnits under både föregående och nuvarande regering. Det visar ytterligare på vikten av att skapa en lösning på frågan om Sveriges utrikesförvaltning över partigränserna. På så sätt kan man lägga grunden till en brett förankrad och långsiktigt hållbar strategi.

Beslut om såväl nya utlandsmyndigheter som nedläggning av befintliga kommer att tas också i framtiden – men de måste vara del av en helhetsbedömning. Det finns också möjliga vägar att gå för att finna nya samverkansformer som kan bidra till en stark utrikesförvaltning också i tider av kris.

I den breda och genomgripande översyn vi efterlyser bör man inte bara betänka Sveriges egen utrikesförvaltning utan också studera de möjligheter som ryms inom ett ökat nordiskt samarbete eller hur man kan använda sig av regionala ambassader. Översynen måste vidare analysera vad EU:s External Action Service får för konsekvenser för vår nationella utrikesförvaltning. Dessutom bör perspektivet vidgas och andra aktörers roll vägas in, såsom samarbete med näringslivet och samspelet med biståndssektorn.

Det finns exempel på länder där Sverige avbryter utvecklingssamarbetet; och där också ambassader läggs ned trots att de är ett viktigt verktyg i arbetet med att behålla liksom att utveckla relationer och partnerskap. Man bör kunna nyttja biståndsmedel för att behålla svensk närvaro i utvecklingsländer, sam-

Fel! Okänt namn på

tidigt som ambassaderna i större utsträckning ska kunna användas som mötesplats och dialogforum kring utvecklingsfrågor, demokrati och mänskliga rättigheter.

Sverige har en lång historia av solidaritet och samarbete med Afrika. Angola utgör ett tydligt exempel där Sverige sedan länge haft ett väl utvecklat utvecklings-samarbete; vi var ett av de första länderna på plats efter självständigheten. Sverige var närvarande under alla de svåra åren av inbördeskrig. Men när situationen i Angola äntligen ger hopp om en bättre framtid ville regeringen lägga ned ambassaden. Angolas reala tillväxt 2006 har beräknats till cirka 20 %. Att i detta läge slå igen vår ambassad var kortsiktigt tänkt, vilket det delvis återtagna beslutet också visade. Regeringen kritiseras med rätta också av näringslivet för att man drar bort svensk närvaro från tillväxtmarknader. Samtidigt som andra länder öppnar utlandsmyndigheter i tillväxtmarknader stänger Sverige sina. Detta leder till förlorade jobb och skatteintäkter.

UD har en viktig roll att spela när det gäller exportfrämjande. Vi oroas av att regeringen nedprioriterar exportfrämjandet. Den svenska regeringens agerande är viktigt inte bara när det gäller anslag till exportfrämjande utan också genom att hjälpa svenska företag att kunna få stora kontrakt. Enskilda ministrar måste vara beredda att ställa upp på resor och med engagemang.

En närvaro runt om i världen, i form av ambassader, har också stor betydelse för Sveriges förmåga att inhämta kunskap och analysera skeenden i omvärlden. Den ökade turismen och migrationen leder vidare till att en stark konsulär verksamhet är viktig för vårt land.

Sverige har kunnat hantera globaliseringens negativa effekter samtidigt som vi dragit fördel av dess möjligheter. För att kunna fortsätta med detta måste vi söka breda lösningar för vår internationella politik och Sveriges närvaro i olika delar av världen för att tillvarata våra intressen.

Ett exempel på regeringens kortsiktiga prioriteringar är det hårt kritiserade beslutet om nedläggning av generalkonsulatet i New York. Samtidigt som man öppnar ambassader med oerhört höga kostnadslägen, bland annat på grund av säkerhetssituationen, stänger man generalkonsulatet i New York. Vi socialdemokrater menar att denna besparing inte uppväger nackdelarna. Sverige bör ha ett generalkonsulat i New York och detta bör finansieras inom ramen för Regeringskansliets anslag.

Övrigt: För andra delar av socialdemokratisk solidaritetspolitik hänvisar vi till vår kommittémotion En rättvis värld är möjlig.

Stockholm den 6 oktober 2009

Urban Ahlin (s)

Carina Hägg (s)

Kenneth G Forslund (s)

Carin Runeson (s)

Ameer Sachet (s)

Kent Härstedt (s)

Kerstin Engle (s)

Olle Thorell (s)